การวิจัย

เรื่อง

ค่านิยมของเกษตรกรบางตำบลในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

(Value of farmers in certain villages in Hat Yai, Songkhla toward Agricultural Institues)

โดย

จิตผกา ธนบัญญารัชวงศ์

คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เนื้อความย่อยลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทั่วไปบางประการของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาค่านิยมของเกษตรกรในด้านการรู้จักคุ้นเคย การเชื่อถือศรัทธาในผลงาน การยอมรับความสามารถของบุคคลในสถาบัน และการให้บริการต่อสังคม 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการให้บริการเรื่องต่าง ๆ ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลท่าข้าม และตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling ของทุกหมู่บ้านใน 3 ตำบล รวมทั้งสิ้น 111 คน ซึ่งผลการวิจัยพอสรุปได้ ดังนี้ คือ เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมปีที่ 4 มีอาชีพหลัก ทำนา ทำสวนยาง อาชีพรอง ทำสวนผัก มีสมาชิกที่สามารถช่วยทำการเกษตรได้ครอบครัวละ 1-3 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเองทั้งหมด เฉลี่ยครอบครัวละ 17 ไร่ ในการประกอบอาชีพเกษตรส่วนใหญ่อาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำฝน ร้อยละ 62 อาศัยน้ำชลประทาน ร้อยละ 38 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีใช้มากที่สุด ได้แก่ จอบ วัว ควาย รถไถเดินตาม มีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม สถาบันส่งเสริมอาชีพเพียง ร้อยละ 33 คือ เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ได้แก่ การทำลายของโรคและแมลง การขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ การขาดความรู้ใหม่ ๆ ทางการเกษตร และการขาดแคลนเงินลงทุน เมื่อมีปัญหาทางการเกษตร เกษตรกรจะปรึกษาปัญหากับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐเพียงร้อยละ 24

ค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร คือ สถาบันที่เกษตรกรรู้จัก หรือคุ้นเคยดี ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ ศูนย์วิจัยการยาง สถาบันที่เกษตรกรเคยได้ยินแต่ชื่อ ได้แก่ ธนาคาร-

เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สถาบันที่เกษตรกรไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยได้แก่ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา สถานีผสมเทียมสงขลา พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรภาคใต้ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 ศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ)

เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรเป็นอย่างดีโดยรู้จักทั้งชื่อและตัว มีโอกาสได้พบกับเจ้าหน้าที่บ้าง ส่วนใหญ่จะพบที่จุดนัดพบ และที่บ้านของเกษตรกรเอง มีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 23 ที่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงาน เพื่อไปขอคำปรึกษาแนะนำด้านการเกษตร ไปขอเอกสารสิ่งตีพิมพ์เรื่องทางการเกษตร และขอพันธุ์พืช เกษตรกรเพียง ร้อยละ 41 ที่ได้ไปชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร เกี่ยวกับเรื่อง การทำนาแผนใหม่ การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ยาปราบโรคและศัตรูพืช การปลูกผัก การกำจัดหนูนา เกษตรกรคิดที่จะลองนำเอาผลการสาธิตของเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติจริงในไร่นา ซึ่งการยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่นี้ เกษตรกรยอมรับในบางเรื่องเท่านั้น เพราะเห็นว่าจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจริง และอยากทดลองวิชาการเกษตรแผนใหม่ แต่ก็มีเกษตรกรที่ไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่มี ร้อยละ 14 เพราะเห็นว่าในบางเรื่องนั้นไม่สามารถปฏิบัติตามหลักวิชาการได้ ในการจัดนิทรรศการของเจ้าหน้าที่ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 13 ที่เคยไปชม

นิทรรศการหรือการประกวดในเรื่องการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตร มีประโยชน์ต่ออาชีพเกษตรของตนมาก เพราะเป็นผู้นำความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่มาเผยแพร่ ช่วยจัดบริการทางด้านปัจจัยการผลิต นอกจากนี้ยังเป็นที่ปรึกษาของเกษตรกรด้วย ส่วนเกษตรกรเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 32 ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรมีประโยชน์น้อย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่ในการส่งเสริมอย่างจริงจัง และไม่เคยได้พบกับเจ้าหน้าที่เลย มีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 23 ที่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตรในเรื่อง การทำนาแผนใหม่ การใช้ยาฆ่าแมลง สถาบันที่จัดอบรมคือ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ

สารบาญ

หน้า

สารบาญตาราง..... (4)

บทที่ 1 บทนำ..... 1

ความเบื้องต้น..... 1

ความสำคัญของปัญหา..... 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2

สมมติฐาน..... 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 3

ขอบเขตของการวิจัย..... 3

นิยามศัพท์..... 3

บทที่ 2 วิธีการวิจัย..... 4

การตรวจเอกสาร..... 4

แนวความคิดในการวิจัย..... 7

วิธีการและอุปกรณ์..... 7

บทที่ 3 ผลวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 10

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 10

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร..... 10

ขนาดของครอบครัวทั่วไป..... 12

ขนาดของครอบครัวที่สมาชิกช่วยทำการเกษตร..... 12

อาชีพหลักและอาชีพรอง..... 13

ลักษณะการถือครองที่ดิน..... 14

ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร..... 16

เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร..... 16

สารบาญ (ต่อ)

หน้า

การรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน..... 18
การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ..... 19
ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตร..... 21
ที่ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร..... 22
ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในด้านต่าง ๆ..... 24
การรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร..... 24
การรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร..... 30
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่าง ๆ ที่เกษตรกรรู้จัก... 31
โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร..... 32
การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานที่อยู่ในตำบลหรืออำเภอหรือจังหวัด..... 34
ไปดูหรือชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร..... 35
การมีส่วนร่วมในการสาธิตทางด้านการเกษตร..... 37
การติดตามดูผลของการสาธิตทางด้านการเกษตรหลังชมการแสดงการสาธิต..... 38
การนำผลการสาธิตของเจ้าหน้าที่เกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นา..... 38
ความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำ..... 39
การเอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร. 40
การไปชมนิทรรศการหรืองานวันเกษตรหรือการประกวดพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ หรือการประกวดผลผลิตทางการเกษตร.....41

สารบาญ (ต่อ)

หน้า

การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตร.... 42
ประโยชน์ของการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร..... 44
การเข้ารับการอบรมทางด้านเกษตร..... 46
เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร..... 49
การฝึกอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น..... 51
เรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น. 52

บทที่ 4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 54
สรุป..... 54
ข้อเสนอแนะ..... 62

เอกสารอ้างอิง..... 64

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	10
2.	ขนาดของครอบครัวทั่วไป	12
3.	ขนาดของครอบครัวที่ช่วยทำการเกษตร	12
4.	การประกอบอาชีพของเกษตรกร	13
5.	ลักษณะการถือครองที่ดิน	15
6.	ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร	16
7.	เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร	17
8.	การรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน	19
9.	การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ	20
10.	ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตร	22
11.	ที่ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร	23
12.	การรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	27
13.	การรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร	30
14.	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่เกษตรกรรู้จัก	31
15.	โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร	33
16.	การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเกษตร	34
17.	การชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร	36
18.	การมีส่วนร่วมในการชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร	37
19.	การติดตามดูผลของการสาธิตทางด้านการเกษตรหลังชมการแสดงสาธิต	38
20.	การนำผลการสาธิตของเจ้าหน้าที่เกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นา	39

สารบาญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

21. ความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำ.....40
22. การเอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร....41
23. การไปชมนิทรรศการหรือการประกวดในเรื่องการเกษตร.....41
24. การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตร.....43
25. ประโยชน์ของการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร.....45
26. การเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร.....47
27. เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร.....50
28. การฝึกอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น.....52
29. เรื่องที่ต้องการเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร.....53

บทที่ 1

บทนำ

ความเบื้องต้น

ประชาชนไทยส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางด้านเกษตรกรรม ประเทศชาติจะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือไม่นั้น การเกษตรได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศดังที่ จรัด ได้กล่าวไว้ว่า "เกษตรกรรมเป็นราก รัฐบาลเป็นลำต้น การค้าและอุตสาหกรรมเป็นกิ่งก้านและใบ หากรากเน่า.....ลำต้นจะโยก กิ่งก้านจะผุ ใบจะร่วงผลสุดท้ายจะตายทั้งต้น ฉะนั้นหากละเลยการเกษตรกรรม ชาติจะไปรอดดังฤา" ดังนั้นหากเกษตรกรไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชได้ก็เหมือนกับการบั่นทอนความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม ก็เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ เศรษฐกิจของประเทศได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อบุคคลในสังคม ดังที่ อานนท์ กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงย่อมก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เช่น ค่านิยมใหม่ ๆ เป็นต้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ดำรงเสถียรภาพโดยอาศัยอาชีพการเกษตร ดังนั้นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนี้ จึงเป็นสถาบันหนึ่งที่จะทำให้เกิดความมั่นคงกับอาชีพทางการเกษตรของประเทศชาติสืบต่อไป สำหรับประเทศไทยสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนั้นมีทั้งของเอกชนและที่ดำเนินงานโดยรัฐบาล ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ ของภาคเอกชนได้แก่ บริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรมจำกัด บริษัทเจี่ยไต๋ส่งเสริมเกษตรกรรม จำกัด เป็นต้น ซึ่งแต่ละสถาบันต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่จะให้คนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งเกษตรกรทั่วไปจึงมีความเกี่ยวพันกับสถาบันต่าง ๆ อย่างแนบแน่น

ความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการเกษตร จึงน่าจะได้มีการวิจัยถึงค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่และอำเภอใกล้เคียง จังหวัดสงขลา เพื่อที่จะทราบถึงระดับการรู้จักคุ้นเคย ความศรัทธาในผลงาน การยอมรับความสามารถของบุคคลที่มีต่อสถาบัน และการบริการที่สถาบันมีต่อสังคม ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกษตรกรมีต่อสถาบัน อันจะเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ต่อไป ทั้งยังเป็นการช่วยสะท้อนให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้ทราบถึงสถานะของตนเองในสายตาของเกษตรกร อันจะเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ หรือสร้างค่านิยมให้กับสถาบันของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักคุ้นเคย การเชื่อถือศรัทธาในผลงาน การยอมรับความสามารถของบุคคลในสถาบัน และการให้บริการต่อสังคม
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการให้บริการเรื่องต่าง ๆ ของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

สมมติฐาน

ค่านิยมของเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทานที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไม่น่าจะแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้สึกด้านค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันได้ทราบถึงสถานะของสถาบันในความรู้สึกของเกษตรกร อันจะเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงให้กับสถาบันของตนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของเกษตรกรตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลท่าข้าม และตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นิยามศัพท์

"ค่านิยม" หมายถึง ความคิดรวบยอดของบุคคลซึ่งใช้ประเมินผลความดี ความชั่ว ความผิด ความถูก ความปรารถนา ความไม่พึงปรารถนา ที่เกิดจากการสังเกต ศึกษา ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติ และจะมีผลต่อการกระทำของบุคคล และอาจหมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่ตนต้องการเป็นสิ่งที่ดี และสิ่งที่ตนไม่ต้องการเป็นสิ่งที่ไม่ดี

"เกษตรกร" หมายถึง บุคคลผู้ประกอบอาชีพทางการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และประมง

"สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร" หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรสาขาต่าง ๆ ที่มีการทดลอง ศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตร หรือเป็นสถานบริการให้ความรู้และความร่วมมือทางวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไป การวิจัยครั้งนี้ หมายถึง หน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในอำเภอหาดใหญ่ หรืออำเภอใกล้เคียง จังหวัดสงขลา

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การตรวจเอกสาร

การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และมีเสถียรภาพมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษานั้น คุณภาพของประชากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การพัฒนาดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย และคุณภาพที่ดีของประชาชนประการหนึ่งคือ การประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับ ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของตนเอง

ค่านิยมมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคล ค่านิยมของบุคคลหนึ่ง ๆ ย่อมแตกต่างไปจากค่านิยมของบุคคลอื่น ๆ ไม่มากก็น้อย ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านการอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้าน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม การศึกษา การเรียนรู้ ความต้องการ ความสนใจ เป็นต้น ค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างบุคลิกภาพและความเป็นตัวของตัวเอง ขณะเดียวกันบุคคลก็จะถูกตีค่าจากผู้อื่นด้วย ค่านิยมเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนและถูกกำหนดขึ้นโดยกระบวนการที่บุคคลรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว ค่านิยมเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย เป็นเครื่องกำหนดทิศทางของความรู้สึก และช่วยบุคคลในการเลือก จัดระบบสิ่งที่ให้เลือกซึ่งบุคคลต้องเผชิญในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ด้วยเหตุที่แต่ละบุคคลจะมีค่านิยมมากกว่าหนึ่งอย่าง ซึ่งบ่อยครั้งที่ค่านิยมเหล่านั้นอาจจะมีการส่งเสริม หรือเหนี่ยวรั้งซึ่งกันและกัน แต่ละบุคคลจะต้องจัดค่านิยมของตนเป็นระบบ หรืออาจจะจัดรวมอย่างคร่าว ๆ หรืออย่างแน่นอนจากสูงสุดไปหาต่ำสุด เมื่อบุคคลได้สร้างระเบียบค่านิยมของตนขึ้นแล้วก็จะมีความพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกมากขึ้น

ค่านิยมเป็นแรงผลักดันอันหนึ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำการใด ๆ ค่านิยมจึงเป็นแรงจูงใจ หรือสิ่งโน้มน้าวให้บุคคลพิจารณาตัดสินใจที่จะกระทำการนั้นตามค่านิยมที่ตนมีอยู่ได้มีผู้ให้ความหมายและอธิบายเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมไว้หลายประการ คือ

Kret, Crutchfied และ Ballachey (1962) ให้ความหมายว่า ค่านิยมเป็นแรงจูงใจอันสำคัญที่มีต่อจุดหมายในชีวิต เพราะค่านิยมนั้นแสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับว่าสิ่งใดเป็นที่พึงปรารถนา และสิ่งใดไม่เป็นที่พึงปรารถนา ถ้ายอมรับค่านิยมใดเป็นของตนก็แสดงว่า ค่านิยมนั้นเป็นจุดมุ่งหมายของบุคคลนั้น

อานนท์ อาภาภิรม (2517) มีความเห็นว่า ค่านิยมเป็นเรื่องของความคิดในสิ่งที่ควรจะเป็น และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น หรือเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุถึงความปรารถนา

Garforth (1965) ค่านิยมเป็นการบ่งชี้ให้เห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่เราเลือก หรือชอบมากกว่าสิ่งอื่น ค่านิยมนั้นจึงเป็นคุณสมบัติที่มีคุณค่าของการเลือก

Phenix (1958) กล่าวว่าค่านิยมเกี่ยวข้องกับความชอบและความสามารถในการแยกความชอบอย่างหนึ่งจากอย่างอื่น ๆ วิธีแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดก็คือ ความสนใจ ความปรารถนาของบุคคล เราจะวัดค่านิยมของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ดูได้จากความสนใจและความปรารถนาในสิ่งนั้น ซึ่งเขาได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิด สรุปได้ ดังนี้

1. ค่านิยมทางวัตถุ (material value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับปัจจัยสี่ของมนุษย์อันได้แก่ เรื่องของอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น

2. ค่านิยมทางสังคม (social value) เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลเกิดความรักและความสัมพันธ์ในสังคม

3. ค่านิยมด้านความจริง (truth value) เป็นค่านิยมเกี่ยวข้องกับความจริงเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ต้องการความรู้ นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นคว้ากฎแห่งธรรมชาติ

4. ค่านิยมทางจริยธรรม (moral value) เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ เป็นต้น

5. ค่านิยมทางสุนทรียะ (esthetic value) เป็นการชาบซึ้งในความดีและความงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (religious value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปรารถนาความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรักและการบูชาในทางศาสนาด้วย

Raths, Harmin และ Simon ได้กำหนดลักษณะของค่านิยมแท้ว่ามีลักษณะ 7 ประการ คือ

1. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือกอย่างอิสระเสรี ไม่มีใครมาบังคับให้เลือก

2. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือก จากตัวเลือกหลายตัว ไม่ใช่ยอมรับจากสิ่งที่มีอยู่เพียงสิ่งเดียว

3. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นเลือก หลังจากได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมาภายหลัง กล่าวคือ ผู้เลือกจะต้องใช้วิจารณาญาณวิเคราะห์หาผลดีและผลเสียของตัวเลือกหลาย ๆ ตัวเสียก่อน แล้วจึงเลือกมาเพียงสิ่งหนึ่ง โดยมีเหตุผลที่ตนพึงใจ

4. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลถนอมและเทิดทูน มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเลือกนั้น

5. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยอมรับอย่างเปิดเผย ยินดีที่จะยอมรับและบอกกล่าวสนับสนุนสิ่งนั้น

6. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นยึดถือปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงแต่พูดหรือยอมรับแต่เพียงอย่างเดียว

7. ค่านิยมที่แท้จะต้องเป็นค่านิยมที่บุคคลนั้น จะต้องปฏิบัติซึ่งบ่อย ๆ ไม่ใช่ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว

จากความหมายของค่านิยมดังได้กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง พื้นฐานของความคิดที่บุคคลใช้พิจารณาตัดสินใจ เลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เขามีความสนใจ มีความปรารถนา และเห็นว่ามีคุณค่ามากกว่าสิ่งอื่น ๆ ตามทัศนะของบุคคลนั้น

ค่านิยมเป็นสิ่งที่สำคัญขั้นมูลฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล บุคคลแต่ละคนจะมีค่านิยมของเขา ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการที่นึกคิดขึ้นมาเอง หรืออาจเกิดจากการที่ได้หมายใจไว้ ค่านิยมจึงเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้ เป็นแต่เพียงเครื่องช่วยให้บุคคลได้ทราบจุดหมาย และแนวทางที่จะปฏิบัติ ต่อไป

แนวความคิดในการวิจัย

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในอำเภอหาดใหญ่ หรืออำเภอใกล้เคียง จังหวัดสงขลาเป็นสถาบันที่สำคัญในการมีส่วนช่วยเผยแพร่ให้บริการและปรึกษาทางด้านวิชาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร ให้สามารถนำความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาอาชีพทางการเกษตรต่อไป

จากแนวความคิดนี้ จึงได้ทำการวิจัยว่า เกษตรกรในบางตำบล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลานั้น มีความรู้จักคุ้นเคย มีความศรัทธา มีการยอมรับความสามารถของบุคคลในสถาบัน และการบริการต่อสังคมของสถาบันมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรต่อไป

วิธีการและอุปกรณ์

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้ คือ

1) ตำบลทุ่งใหญ่ จำนวนเกษตรกร 28 คน

2) ตำบลท่าข้าม จำนวนเกษตรกร 41 คน

3) ตำบลควนลัง จำนวนเกษตรกร 42 คน

ประชากรที่ใช้ศึกษานี้ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบบ simple random sampling จากทุกหมู่บ้านของแต่ละตำบลประมาณ ร้อยละ 4 ของประชากรที่มีอยู่ จึงได้ประชากรที่คัดเลือกแล้ว 111 คน

2. แบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นแบบประกอบการสัมภาษณ์ มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่ว ๆ ไปของเกษตรกร ตอนที่ 2 เกี่ยวกับค่านิยมของเกษตรกรในการรู้จักคุ้นเคย ความศรัทธาในผลงาน การยอมรับความสามารถของบุคคลในสถาบัน การบริการที่สถาบันมีต่อสังคม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของเกษตรกรในด้านการให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการเกษตร และการบริการอื่น ๆ

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล เมื่อได้สร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วได้นำไปทดสอบโดยให้เกษตรกรตำบลคูเต่า ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 10 ราย เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์และถูกต้องแล้วจึงนำออกไปใช้จริงในการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการทางสถิติคือ percentage, arithmetic mean , mean score และ chi-square

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการรู้จักคุ้นเคยของเกษตรกรที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนั้น ได้กำหนดแต้มคะแนน ดังนี้

รู้จักหรือคุ้นเคยดี = 3 คะแนน
เคยได้ยินแต่ชื่อ = 2 คะแนน
ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย = 1 คะแนน

และจัดระดับช่วงคะแนน คือ

1.00 - 1.66 = ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย
1.67 - 2.32 = เคยได้ยินแต่ชื่อ
2.33 - 3.00 = รู้จักหรือคุ้นเคยดี

การทดสอบสมมติฐานใช้ chi-square

1. $X^2 = \frac{\Sigma (O - E)^2}{E}$

กำหนดให้ O = ความถี่ที่ได้จากการทดสอบจริง (observed frequency)

E = ความถี่ที่คาดว่าควรจะได้โดยคิดจากทฤษฎี (expected theoretical frequency)

$E = \frac{\text{(ผลรวมของแนวนอน) (ผลรวมของแนวตั้ง}}{\text{ผลรวมของทั้งหมด}}$

Σ = ผลรวมทั้งหมด

d.f. (degree of freedom) = (c-1) (r-1)

c = จำนวนแถวในแนวตั้ง (column)

r = จำนวนแถวในแนวนอน (row)

2. $X^2 = \frac{4D^2 N_1 N_2}{N_1 + N_2}$

D = ผลต่างสูงสุดของข้อมูลในแต่ละเรื่องเปรียบเทียบกัน ในรูปอัตราส่วนหรือจุดทศนิยม

N_1 = จำนวนผู้ตอบข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มที่ 1

N_2 = จำนวนผู้ตอบข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มที่ 2

การพิจารณาความแตกต่างด้วยค่า chi-square

** มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 % หรือ .01

* มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือ .05

ns ไม่มีความแตกต่างกัน

บทที่ 3
ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

1. เกษตรกรที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายประมาณ ร้อยละ 67 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33

เกษตรกรมีอายุน้อยที่สุดคือ 17 ปี อายุมากที่สุด 71 ปี อายุเฉลี่ย 42 ปี 3 เดือน (S.D.= ± 4.74) เกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่าอายุเฉลี่ยมีประมาณ ร้อยละ 51 และมีอายุมากกว่าอายุเฉลี่ยมีประมาณ ร้อยละ 49

เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีประมาณ ร้อยละ 63 นับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ 37

เกษตรกรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ตำบลที่ทำการศึกษาประมาณ ร้อยละ 94 ย้ายมาจากที่อื่นมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 6 เท่านั้น

เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาน้อยกล่าวคือ จบชั้น ป.4 ประมาณ ร้อยละ 53 ที่ไม่รู้หนังสือประมาณ ร้อยละ 20 ที่อ่านออกเขียนได้มีประมาณ ร้อยละ 10 ที่อ่านออกแต่เขียนไม่ได้มี ร้อยละ 5 ที่จบป. 7 มีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 1 และอื่น ๆ มีประมาณ ร้อยละ 12 ได้แก่ จบม.ศ.3 ป.6 ป.2 ม.6 ม.3 ป.3 วฒป. ระดับ 3 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

(N = 111)

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
1. เพศ	
ชาย	66.67
หญิง	33.33
2. อายุ	
$\bar{X}$ = 42.3 ปี	
S.D = $\pm$ 4.74 ปี	
พิสัย 17-71 ปี	
อายุที่น้อยกว่าอายุเฉลี่ย	51.35
อายุที่มากกว่าอายุเฉลี่ย	48.65
3. นับถือศาสนา	
พุทธ	63.06
อิสลาม	36.94
4. ภูมิลำเนาเดิม	
อยู่ที่นี่	93.69
ย้ายมาจากที่อื่น	6.31
5. ระดับการศึกษา	
จบ ป.4	53.15
ไม่รู้หนังสือ	19.82
อ่านออกเขียนได้	9.91
อ่านออกเขียนไม่ได้	4.51
ป. 7	0.90
อื่น ๆ	11.71

2. ขนาดของครอบครัวทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-6 คน มีประมาณ ร้อยละ 59 รองลงมาคือ ครอบครัวที่มีสมาชิกระหว่าง 7-9 คน ร้อยละ 22 และมีสมาชิกระหว่าง 1-3 คน มีร้อยละ 16 ตามลำดับ ครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 4 เท่านั้น (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ขนาดของครอบครัวทั่วไป

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	ร้อยละ
1-3 คน	16.22
4-6 คน	58.56
7-9 คน	21.62
10 คนขึ้นไป	3.60

3. ขนาดของครอบครัวที่มีสมาชิกช่วยทำการเกษตร ส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีสมาชิกที่สามารถช่วยทำการเกษตรในครอบครัวได้ระหว่าง 1-3 คน มีประมาณ ร้อยละ 70 มีสมาชิกระหว่าง 4-6 คน มีร้อยละ 28 และมีสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรได้ระหว่าง 7-9 คน มีเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 2 (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ขนาดของครอบครัวที่ทำการเกษตร

จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตร	ร้อยละ
1-3 คน	70.37
4-6 คน	27.78
7-9 คน	1.85
10 คนขึ้นไป	0.00

4. อาชีพหลักและอาชีพรอง อาชีพหลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ทำนามีประมาณ ร้อยละ 52 ทำสวนยาง ร้อยละ 35 ทำสวนผลไม้ ร้อยละ 7 ทำสวนผัก ร้อยละ 4 และเลี้ยงสัตว์มีเพียงส่วนน้อยประมาณ ร้อยละ 3 ตามลำดับ

อาชีพรองของเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนผักมีประมาณ ร้อยละ 22 ทำสวนยางมีประมาณ ร้อยละ 19 ทำนา ร้อยละ 18 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 14 ทำสวนผลไม้ ร้อยละ 8 ค้าขายกับรับจ้างมี ร้อยละ 6 ไม่ได้ประกอบอาชีพรองมี ร้อยละ 4 ที่ประกอบอาชีพอื่นมีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 1 มีอาชีพก่อสร้างและทำการประมงตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การประกอบอาชีพของเกษตรกร

อาชีพ	ร้อยละ
1. อาชีพหลัก	
ทำนา	51.66
ทำสวนยาง	35.10
ทำสวนผลไม้	6.62
ทำสวนผัก	3.97
เลี้ยงสัตว์	2.65
2. อาชีพรอง	
ทำสวนผัก	22.08
ทำสวนยาง	19.48
ทำนา	17.53
เลี้ยงสัตว์	14.29
ทำสวนผลไม้	7.79
ค้าขาย	6.49

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อาชีพ	ร้อยละ
รับจ้าง	6.49
ไม่มี	3.90
ก่อสร้าง	1.30
ประมง	0.65

5. ลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 91 เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 6 ที่เป็นเจ้าของที่ดินและเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร และอื่น ๆ มีเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 3 ทำการเกษตรในที่ดินของญาติ กับในที่ดินสงวนของทางราชการ

สำหรับเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง เกษตรกรที่มีที่ดินน้อยที่สุด คือ 1 ไร่ เกษตรกรที่มีที่ดินมากที่สุด 100 ไร่ เกษตรกรมีที่ดินเฉลี่ยประมาณ 16 ไร่ ($S.D.=\pm 15.60$) เกษตรกรที่มีที่ดินน้อยกว่าที่ดินเฉลี่ยมีประมาณ ร้อยละ 74 และเกษตรกรที่มีที่ดินมากกว่าที่ดินเฉลี่ยมีประมาณ ร้อยละ 26 (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ลักษณะการถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน	ร้อยละ
1. จำแนกลักษณะการถือครอง	
เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด	90.99
เป็นเจ้าของที่ดินและเช่าที่ดิน	6.31
อื่น ๆ	2.70
2. จำแนกตามขนาดที่เป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด	
1-20 ไร่	81.19
21-40 ไร่	12.87
41-60 ไร่	1.98
61-80 ไร่	1.98
81-100 ไร่	1.98
$\bar{X}$ = 16.64 ไร่	
S.D. = ±15.60 ไร่	
พิสัย = 1-100 ไร่	
ที่ดินน้อยกว่าที่ดินเฉลี่ย	74.26
ที่ดินมากกว่าที่ดินเฉลี่ย	25.74

6. ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยอาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำฝนเพื่อทำการเกษตรมีประมาณ ร้อยละ 62 อาศัยน้ำชลประทานมีประมาณ ร้อยละ 38 (ดังแสดงในตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร

ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร	ร้อยละ
อาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำฝน	62.16
อาศัยน้ำชลประทาน	37.84

7. เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร เกษตรกรในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรคือ จอบ มีประมาณ ร้อยละ 95 วัว, ควาย มีร้อยละ 48 เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชมี ร้อยละ 36 เครื่องสูบน้ำมี ร้อยละ 29 รถไถเดินตามมี ร้อยละ 17 ไถหัวหมูและรถแทรกเตอร์มีอย่างละร้อยละ 5 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ประมาณ ร้อยละ 31 ได้แก่ มีด พร้า คราด เสียม เครื่องจักรรีดยาง เป็นต้น

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทานส่วนใหญ่มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรคือ จอบ มีประมาณ ร้อยละ 97 วัว, ควายมี ร้อยละ 72 รถไถเดินตามมี ร้อยละ 30 ไถหัวหมูมี ร้อยละ 20 เครื่องสูบน้ำมี ร้อยละ 16 เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืชมี ร้อยละ 13 รถพ่วงแทรกเตอร์มี ร้อยละ 1 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ประมาณ ร้อยละ 25 ได้แก่ พร้า มีดกรีดยาง เครื่องจักรรีดยาง เป็นต้น

กล่าวโดยส่วนรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร คือ จอบ มีประมาณ ร้อยละ 96 วัว, ควายมี ร้อยละ 63 รถไถเดินตามมี ร้อยละ 25 เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืช ร้อยละ 22 เครื่องสูบน้ำ ร้อยละ 21 ไถหัวหมู ร้อยละ 14 รถแทรกเตอร์ ร้อยละ 2 รถพ่วงแทรกเตอร์มีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 1 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ มีประมาณ ร้อยละ 25 ได้แก่ มีดกรีดยาง พร้า ชวาน เครื่องจักรรีดยาง เป็นต้น (ดังแสดงในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร

ชนิดเครื่องมือเครื่องใช้	เกษตรกร (ร้อยละ)					
	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		รวม	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1. ไถหัวหมู	4.76	95.24	20.29	79.71	14.41	85.59
2. รถไถเดินตาม	16.67	83.33	30.43	69.57	25.23	74.77
3. จอบ	95.24	4.76	97.10	2.90	96.40	3.60
4. เครื่องสูบน้ำ	28.57	71.43	15.94	84.06	20.72	79.28
5. รถแทรกเตอร์	4.76	95.24	0.00	100.00	1.80	98.20
6. รถพ่วงแทรกเตอร์	0.00	100.00	1.45	98.55	0.90	99.10
7. ระหัดวิดน้ำใช้เครื่องยนต์	0.00	100.00	0.00	100.00	0.00	100.00
8. เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืช	35.71	64.29	13.04	86.96	21.62	78.38
9. วัว, ควาย	47.62	52.38	72.46	27.54	63.06	36.94
10. อื่น ๆ	30.95	0.00	24.96	0.00	27.03	0.00

8. <u>การรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน</u> เกษตรกรในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้านมีมากถึงร้อยละ 30 ที่ทราบว่ามีการรวมกลุ่มคือ กลุ่มลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) มีร้อยละ 28 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 20 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 12 กลุ่มชาวนา ร้อยละ 6 และกลุ่มอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 4 ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทานมีการรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน คือกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น กับกลุ่มสหกรณ์การเกษตรมีอย่างละ ร้อยละ 17 กลุ่มลูกค้า ธกส. ร้อยละ 16 กลุ่มเกษตรกร กับ ไม่ทราบว่ามีการรวมกลุ่มมีอย่างละ ร้อยละ 14 กลุ่มชาวนามีประมาณ ร้อยละ 7 กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร ร้อยละ 6 กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง ร้อยละ 5 กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์มีไม่ถึงร้อยละ 1 และกลุ่มอื่น ๆ ประมาณ ร้อยละ 5 ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น

กล่าวโดยส่วนรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ ทราบว่ามีการรวมกลุ่ม คือ กลุ่มลูกค้า ธกส. มีประมาณ ร้อยละ 20 ที่ไม่ทราบว่ามีกลุ่มมีประมาณ ร้อยละ 19 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 18 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 13 กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น ร้อยละ 12 กลุ่มชาวนา ร้อยละ 6 กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร ร้อยละ 4 กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง ร้อยละ 3 กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์มีไม่ถึง ร้อยละ 1 และกลุ่มอื่น ๆ ประมาณ ร้อยละ 4 ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (ดังแสดงในตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

กลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. กลุ่มเกษตรกร	12.00	13.76	13.21
2. กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น	0.00	17.43	11.95
3. กลุ่มชาวนา	6.00	6.42	6.29
4. กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์	0.00	0.92	0.63
5. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	20.00	17.43	18.24
6. กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร	0.00	5.50	3.77
7. กลุ่มลูกค้า ธกส.	28.00	15.60	19.50
8. กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง	0.00	4.59	3.14
9. ไม่ทราบว่ามีกลุ่ม	30.00	13.76	18.87
10. อื่น ๆ	4.00	4.59	4.40

9. การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรในเขตชลประทานส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ มีประมาณ ร้อยละ 86 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันมีเพียง ร้อยละ 14 ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มลูกค้า ธกส. กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ตามลำดับ

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ส่วนใหญ่ก็ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพเช่นกันมีประมาณ ร้อยละ 72 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันมีเพียง ร้อยละ 28 ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มลูกค้า ธกส. กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง กลุ่มชาวนา กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร และเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ คือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามลำดับ

Central Library
Prince of ... University

กล่าวโดยส่วนรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพมีประมาณ ร้อยละ 77 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 23 ได้แก่ การเป็นสมาชิกของกลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น กลุ่มลูกค้า ธกส. กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง กลุ่มชาวนา กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์ กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร และเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

สถานะภาพ	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวม
1. การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันหรือไม่			
ไม่เป็น	85.71	72.06	76.70
เป็น	14.29	27.94	23.30
2. เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันใด			
กลุ่มเกษตรกร	16.67	17.39	17.24
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น	0.00	21.74	17.24
กลุ่มชาวนา	0.00	4.35	3.45
กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์	16.67	0.00	3.45
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	50.00	13.04	20.69
กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร	0.00	4.35	3.45
กลุ่มลูกค้า ธกส.	16.67	13.04	6.90
กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง	0.00	8.70	6.90
อื่น ๆ	0.00	17.39	13.79

10. ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตร เกษตรกรในเขตชลประทานส่วนใหญ่พบว่ามีปัญหาในเรื่องโรคและแมลงรบกวนพืชมีประมาณ ร้อยละ 32 เรื่องโจรขโมยชุกชุมมีประมาณ ร้อยละ 13 เรื่องขาดแคลนเงินลงทุนมีประมาณ ร้อยละ ๐ เรื่องขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่มีประมาณ ร้อยละ 7 เรื่องขาดความรู้ใหม่ทางการเกษตรมีประมาณ ร้อยละ 6 เรื่องขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มีประมาณ ร้อยละ 5 เรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอ เรื่องมีโรครบกวนสัตว์เลี้ยง กับเรื่องพ่อค้าคนกลางกดราคา มีอย่างละ ร้อยละ 4 เรื่องที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์มีประมาณ ร้อยละ 3 และที่คิดว่าไม่มีปัญหามีไม่ถึง ร้อยละ 1 ปัญหาอื่นมีประมาณ ร้อยละ 14 ได้แก่ การกักน้ำทำให้น้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรได้ไม่ทั่วถึง น้ำท่วม ศัตรูพืชรบกวน มี หนู และ ปู

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องโรคแมลงรบกวนพืชมีประมาณ ร้อยละ 28 เรื่องขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มีประมาณ ร้อยละ 13 เรื่องขาดความรู้ใหม่ทางการเกษตรกับเรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอมีอย่างละ ร้อยละ ๘ เรื่องที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์มี ร้อยละ 8 เรื่องขาดแคลนเงินลงทุนมี ร้อยละ 7 เรื่องพ่อค้ากนกลางกดราคามี ร้อยละ 6 ที่คิดว่าไม่มีปัญหามี ร้อยละ 5 เรื่องโรครบกวนสัตว์เลี้ยงมีประมาณ ร้อยละ 5 เรื่องขาดดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่มี ร้อยละ 4 เรื่องโจรขโมยชุกชุมมี ร้อยละ 3 และปัญหาเรื่องอื่น ๆ มีประมาณ ร้อยละ 3 ได้แก่เรื่อง ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง มีศัตรูพืชรบกวน

กล่าวโดยส่วนรวมเกษตรกรส่วนใหญ่จะพบมากที่สุดในเรื่อง มีโรคและแมลงรบกวนพืชมีประมาณ ร้อยละ 29 เรื่องขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มีประมาณ ร้อยละ 10 เรื่องการขาดความรู้ใหม่ทางการเกษตร และขาดแคลนเงินทุนมีอย่างละ ร้อยละ ๘ เรื่องโจรขโมยชุกชุม ร้อยละ 7 เรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอหรือเรื่องที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์มีประมาณ ร้อยละ 6 เรื่องพ่อค้าคนกลางกดราคาและขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่มีประมาณ ร้อยละ 5 เรื่องโรครบกวนสัตว์เลี้ยงมีประมาณ ร้อยละ 4 และที่คิดว่าไม่มีปัญหามีประมาณ ร้อยละ 4 ปัญหาอื่น ๆ มีประมาณ ร้อยละ ๖ ได้แก่ ศัตรูพืชรบกวน ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง น้ำท่วม เป็นต้น (ดังแสดงในตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

ลักษณะปัญหา	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวม
1. ขาดความรู้ใหม่ ๆ ในทางการเกษตร	5.88	8.72	7.57
2. ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	2.94	8.05	5.98
3. ที่ดินทำกินไม่เพียงพอ	3.92	8.72	6.77
4. มีโรคและแมลงรบกวนพืช	32.35	27.52	29.48
5. มีโรครบกวนสัตว์เลี้ยง	3.92	4.70	4.38
6. ขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์	4.90	12.75	9.56
7. ขาดแคลนเงินลงทุน	7.85	7.38	7.57
8. พ่อค้าคนกลางกดราคา	3.92	6.04	5.18
9. โจรขโมยชุกชุม	12.75	3.36	7.17
10. ขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่	6.86	4.03	5.18
11. ไม่มีปัญหา	0.98	5.37	3.59
12. อื่น ๆ	13.73	3.36	7.57

11. <u>ที่ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร</u> เกษตรกรในเขตชลประทานเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนบ้านมีประมาณ ร้อยละ 36 ปรึกษาบุคคลภายในครอบครัวมีประมาณ ร้อยละ 26 ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ เช่น เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด หรือพัฒนากรมีประมาณ ร้อยละ 19

ปรึกษาเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้านมีประมาณ ร้อยละ 10 ปรึกษาพ่อค้าขายปัจจัยการผลิต กับปล่อยเลยตามเลยไม่แก้ไขมีประมาณ ร้อยละ 4

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทานเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐมีประมาณ ร้อยละ 27 ปรึกษาเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้านมีประมาณ ร้อยละ 25 ปรึกษาเพื่อนบ้านมีประมาณ ร้อยละ 20 ปรึกษาบุคคลภายในครอบครัวมีประมาณ ร้อยละ 16 ปล่อยเลยตามเลยไม่แก้ไขประมาณ ร้อยละ 9 และปรึกษาพ่อค้าขายปัจจัยการผลิตมีประมาณ ร้อยละ 2

กล่าวโดยส่วนรวมเกษตรกรส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนบ้านมีประมาณ ร้อยละ 26 ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐมีประมาณ ร้อยละ 24 ปรึกษาบุคคลภายในครอบครัวมีประมาณ ร้อยละ 21 ปรึกษาเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้านมีประมาณ ร้อยละ 19 ปล่อยเลยตามเลยไม่แก้ไขมีประมาณ ร้อยละ 7 และปรึกษาพ่อค้าขายปัจจัยการผลิตมีประมาณ ร้อยละ 3 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ที่ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

ที่ปรึกษา	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
ปล่อยเลยตามเลยไม่แก้ไข	4.17	9.32	7.37
ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ	19.44	26.27	23.68
ปรึกษาเพื่อนบ้าน	36.11	20.34	26.32
ปรึกษาบุคคลภายในครอบครัว	26.39	17.80	21.05
ปรึกษาเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้าน	9.72	24.58	18.95
ปรึกษาพ่อค้าขายปัจจัยการผลิต	4.17	1.69	2.63

ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของเกษตรกร
ที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในด้านต่าง ๆ

1. จากการสอบถามเกี่ยวกับการรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในอำเภอหาดใหญ่หรืออำเภอใกล้เคียง จังหวัดสงขลา ของเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทานว่ารู้จักคุ้นเคยกับสถาบันต่าง ๆ นั้น สถาบันใดบ้างและมากน้อยเพียงใด จากการคำนวณทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ย ปรากฏว่าสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่เกษตรกรในเขตชลประทาน "รู้จักหรือคุ้นเคยเป็นอย่างดี" ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 2.55) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ "เคยได้ยินแต่ชื่อ" ได้แก่ ศูนย์วิจัยการยาง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ธกส. สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 และสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา (ค่าเฉลี่ย 2.23 2.14 2.12 2.10 2.07 2.02 1.88 1.83 1.76 1.74 1.74 1.69 1.69 1.67 และ 1.67) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ "ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยเลย" ได้แก่ สถานีผสมเทียมจังหวัดสงขลา พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ สำนักงานเกษตรภาคใต้ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ) (ค่าเฉลี่ย 1.64 1.62 1.60 1.60 1.57 1.52 1.52 1.48 1.48 1.40 และ 1.24)

สำหรับเกษตรกรนอกเขตชลประทานที่ "รู้จักหรือคุ้นเคยดี" กับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ ศูนย์วิจัยการยาง และกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 2.44 และ 2.42) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ "เคยได้ยินแต่ชื่อ" ได้แก่ ธกส. สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ค่าเฉลี่ย 1.90 1.72 1.72 1.71 1.71 และ 1.70) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ "ไม่รู้จักหรือคุ้นเคยเลย" ได้แก่ ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา สถานีผสมเทียมสงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรภาคใต้ สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ) (ค่าเฉลี่ย 1.59 1.55 1.52 1.43 1.43 1.42 1.42 1.41 1.39 1.39 1.38 1.35 1.33 1.32 1.32 1.30 1.28 1.25 และ 1.20)

กล่าวโดยส่วนรวม สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่เกษตรกร "รู้จักหรือคุ้นเคยเป็นอย่างดี" ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ค่าเฉลี่ย 2.47 และ 1.87) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่เกษตรกร "เคยได้ยินแต่ชื่อ" ได้แก่ ธกส. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 1.98 1.87

1.86 1.86 1.86 1.71 และ 1.69) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่เกษตรกร "ไม่รู้จักไม่คุ้นเคยเลย" ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ สถาบันประมงจังหวัดสงขลา สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา สถานีผสมเทียมสงขลา พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรภาคใต้ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 ศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ) (ค่าเฉลี่ย 1.61 1.60 1.59 1.55 1.54 1.53 1.49 1.47 1.46 1.44 1.42 1.41 1.41 1.41 1.38 1.31 1.29 และ 1.22)

ค่า x^2 ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าค่าในตารางที่ .01 มี 9 สถาบัน ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา และโครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ แสดงว่าเกษตรกรทั้งในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน รู้จักคุ้นเคยสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เหล่านี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ค่า x^2 ที่อยู่ระหว่าง .05 และ .01 มี 6 สถาบัน ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สถานีผสมเทียมสงขลา สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา แสดงว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มรู้จักคุ้นเคยสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเหล่านี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอื่น ๆ ที่เหลือนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มรู้จักคุ้นเคยไม่แตกต่างกัน (ดังแสดงในตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	ในเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยนอกเขตชลประทาน	x^2	ค่าเฉลี่ยรวม
	รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย		รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย			
1. สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา	9.52	47.62	42.86	1.67	2.90	49.27	47.83	1.55	1.504 ns	1.60
2. สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่	28.57	50.00	21.43	2.07	10.15	52.17	37.68	1.72	12.793 **	1.86
3. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้	2.38	42.86	54.76	1.48	2.90	33.33	63.77	1.39	0.846 ns	1.42
4. สำนักงานเกษตรภาคใต้	7.14	33.33	59.53	1.48	2.90	26.09	71.01	1.32	2.674 ns	1.38
5. สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา	7.14	61.91	30.95	1.76	1.45	49.27	49.28	1.52	6.015 *	1.61
6. สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่	19.05	71.43	9.52	2.10	10.14	50.73	39.13	1.71	15.884 **	1.86
7. ศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ)	0.00	23.81	76.19	1.24	2.90	14.49	82.61	1.20	00.167 ns	1.22
8. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา	2.38	35.71	61.91	1.40	0.00	24.64	75.36	1.25	2.350 ns	1.31
9. พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่	11.91	28.57	59.52	1.52	5.80	27.53	66.67	1.39	1.765 ns	1.44
10. สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา	0.00	59.52	40.48	1.60	1.45	27.54	71.01	1.30	9.399 **	1.41
11. สถานีประมงจังหวัดสงขลา	4.76	59.52	35.72	1.69	2.90	37.68	59.42	1.43	7.060 *	1.53
12. ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่	16.67	50.00	33.33	1.83	8.70	42.03	49.27	1.59	6.015 *	1.69
13. สถานีผสมเทียมสงขลา	2.38	59.52	38.10	1.64	2.90	28.99	68.11	1.35	8.783 *	1.46

ตารางที่ 12 (ต่อ)

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร	ในเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยนอกเขตชลประทาน	x^2	ค่าเฉลี่ยรวม
	รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย		รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย			
14. สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา	4.76	47.62	47.62	1.57	2.90	26.09	71.01	1.32	8.783*	1.46
15. สำนักงานปศุสัตว์สงขลา เขต 9	0.00	30.95	69.05	1.67	4.35	18.84	76.81	1.28	15.884**	1.29
16. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา	0.00	52.38	47.62	1.52	2.90	27.54	69.56	1.33	3.770ns	1.41
17. พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่	19.05	35.71	45.24	1.74	4.35	33.33	62.32	1.42	10.694**	1.54
18. พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา	9.52	42.86	47.62	1.62	2.90	31.88	65.22	1.38	6.015*	1.47
19. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	38.10	38.10	23.80	2.14	20.29	28.99	50.72	1.70	20.218**	1.87
20. ศูนย์วิจัยการยาง	35.72	54.76	9.52	2.23	50.72	42.03	7.25	2.44	4.606ns	2.37
21. กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง อำเภอหาดใหญ่	59.52	35.72	4.76	2.55	53.62	34.78	11.60	2.42	1.765ns	2.47
22. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	4.76	59.52	35.72	1.69	14.49	43.48	42.03	1.72	0.094ns	1.71
23. วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา(รัตภูมิ)	19.05	64.28	16.67	2.02	14.49	46.38	39.13	1.71	10.035**	1.86
24. ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา	4.76	64.29	30.95	1.74	4.35	34.78	60.87	1.43	10.036**	1.55

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร	ในเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยนอกเขตชลประทาน	X^2	ค่าเฉลี่ยรวม
	รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย		รู้จักหรือคุ้นเคยดี	เคยได้ยินแต่ชื่อ	ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย			
25. โครงการพัฒนาอาชีพสร้างตนเองภาคใต้	11.90	64.29	23.81	1.82	4.35	31.88	63.77	1.41	23.069**	1.59
26. ช.ก.ส.	26.19	59.52	14.29	2.12	21.74	46.38	31.88	1.90	5.055ns	1.98
27. สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา	9.52	40.48	50.00	1.60	5.80	30.43	63.77	1.42	3.384ns	1.49

2. การรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 77 รู้จักกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้านหรือตำบลนี้เป็นอย่างดี มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 ที่ไม่รู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่เข้ามาทำงาน

จากการคำนวณหาค่า x^2 เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างการรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือพัฒนากรที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้านหรือตำบลนี้ของเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน พบว่าตัวเลขที่ได้ต่ำกว่าค่าในตาราง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มรู้จักกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ

สำหรับลักษณะการรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร เกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 65 รู้จักเจ้าหน้าที่ทั้งชื่อและตัว มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 30 ที่รู้จักเฉพาะตัวเจ้าหน้าที่แต่ไม่รู้จักชื่อ และมีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 5 ที่รู้จักแต่ชื่อของเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เคยเห็นตัวเลย (ดังแสดงในตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. รู้จักหรือไม่รู้จัก			
รู้จัก	66.67	82.61	76.58
ไม่รู้จัก	33.33	17.39	23.42
$x^2 = 3.699^{ns}$			
2. รู้จักในลักษณะ			
รู้จักทั้งชื่อและตัว	40.74	77.19	65.48
รู้จักแต่ตัว	51.85	19.30	29.76
รู้จักแต่ชื่อ	7.41	3.51	4.76

3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่าง ๆ ที่เกษตรกรรู้จัก จากการสอบถามพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 41 รู้จักเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 รู้จักเจ้าหน้าที่พัฒนากร มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 9 รู้จักเจ้าหน้าที่การยาง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 7 รู้จักเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ ที่เหลือนอกนั้นเป็นเกษตรกรไม่ถึง ร้อยละ 5 ที่รู้จักเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร เจ้าหน้าที่ชลประทาน เจ้าหน้าที่ปราบศัตรูพืช เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และนักวิชาการ อาจารย์ ตามลำดับ

จากการคำนวณหาค่า x^2 เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างการรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรจากหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่าง ๆ ของเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน พบว่าตัวเลขที่ได้ต่ำกว่าค่าในตาราง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มรู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่มาจากหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ (ดังแสดงในตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรที่เกษตรกรรู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

รู้จัก	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	32.50	46.85	40.84
2. พัฒนากร	20.00	25.23	23.04
3. เจ้าหน้าที่การยาง	8.75	9.91	9.42

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รู้จัก	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
4. เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์	5.00	8.11	6.81
5. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ	7.50	2.70	4.71
6. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์-การเกษตร	6.25	1.80	3.67
7. เจ้าหน้าที่ชลประทาน	8.75	0.00	3.67
8. เจ้าหน้าที่ปราบศัตรูพืช	3.75	2.70	3.14
9. เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน	5.00	0.00	2.09
10. เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	0.00	2.70	1.57
11. เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร	1.25	0.00	0.52
12. นักวิชาการ อาจารย์	1.25	0.00	0.52

$$x^2 = 19.953^{ns}$$

4. โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร จากการสอบถามพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 59 เคยพบเจ้าหน้าที่เกษตรบ้างประมาณ 2-3 เดือน/ครั้ง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 มีโอกาสได้พบเจ้าหน้าที่เกษตรเป็นประจำ และมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 18 ที่ไม่เคยพบเจ้าหน้าที่เกษตรเลย เมื่อพิจารณาจากค่า x^2 ที่คำนวณได้ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน มีโอกาสในการพบกับเจ้าหน้าที่เกษตรไม่แตกต่างกันตามนัยของสถิติ

สำหรับเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 53 จะพบเจ้าหน้าที่เกษตรที่จุดนัดพบ เช่น วัด สุเหร่า หรือมัสยิด มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 21 ที่พบเจ้าหน้าที่เกษตรที่บ้านตนเอง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 8 ที่พบเจ้าหน้าที่เกษตรในไร่นา มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 6 พบเจ้าหน้าที่เกษตรที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 5 ได้พบในกิจกรรมของเจ้าหน้าที่เกษตร เช่น งานนิทรรศการ การแสดง การสาธิต การทำแปลงทดลอง มีเกษตรกรไม่เกิน ร้อยละ 4 พบเจ้าหน้าที่เกษตรที่บ้านกำนัน และบ้านเพื่อน ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ) ในเขตชลประทาน	เกษตรกร (ร้อยละ) นอกเขตชลประทาน	รวม
1. โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร			
เคยพบบ้าง	57.14	60.87	59.46
ได้พบเป็นประจำ	19.05	24.64	22.52
ไม่เคยพบเลย	23.81	14.49	18.02
$x^2 = 1.681^{ns}$			
2. สถานที่ที่พบเจ้าหน้าที่เกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
พบที่จุดนัดพบ	67.74	45.59	52.53
พบที่บ้านของเกษตรกรเอง	12.90	25.00	21.21
พบในไร่นา	9.68	7.35	8.08
บ้านผู้ใหญ่บ้าน	0.00	8.83	6.06
พบในกิจกรรมของเจ้าหน้าที่เกษตร	6.45	4.41	5.05
บ้านกำนัน	0.00	5.88	4.04
บ้านเพื่อน	3.23	2.94	3.03

5. <u>การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานที่อยู่ในตำบลหรืออำเภอหรือจังหวัด</u> จากการสอบถามพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 77 ไม่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเกษตรเลย มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 ที่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเกษตร เมื่อพิจารณาจากค่า x^2 ที่คำนวณได้ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องนี้

สำหรับเกษตรกรที่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเกษตรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 36 ไปติดต่อเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำด้านการเกษตร มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 26 ไปติดต่อเพื่อขอเอกสารการเกษตร มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 ไปติดต่อเพื่อขอพันธุ์พืช มีเกษตรกรไม่เกิน ร้อยละ 5 ไปติดต่อเพื่อขอยาปราบศัตรูพืช ขอตาต้นยางพารา ขอรับปุ๋ยยางพารา ขอยืมเครื่องสูบน้ำ (ดังแสดงในตารางที่ 16)

<u>ตารางที่ 16</u> การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. <u>การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่</u>			
<u>เกษตร</u>			
ไม่เคย	80.95	73.91	76.58
เคย	19.05	26.09	23.42
x^2 = 0.721 ns			

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ) ในเขตชลประทาน	เกษตรกร (ร้อยละ) นอกเขตชลประทาน	รวม
2. เคยไปติดต่อในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ขอคำปรึกษาแนะนำด้านการเกษตร	40.00	34.48	35.90
ขอเอกสารการเกษตร	30.00	24.14	25.65
ขอพันธุ์พืช	0.00	31.03	23.08
ขอยาปราบศัตรูพืช	20.00	0.00	5.13
ขอต้นยางพารา	0.00	3.45	2.56
ขอรับปุ๋ยยางพารา	0.00	3.45	2.56
ขอยืมเครื่องสูบน้ำ	10.00	0.00	2.56

6. ไปดูหรือชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 52 ไม่เคยไปดูหรือชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร และเกษตรกรที่เคยไปดูหรือชมการแสดงการสาธิตทางการเกษตรมีจำนวนใกล้เคียงกับเกษตรกรที่ไม่เคยคือประมาณ ร้อยละ 48 จากการการคำนวณหาค่า X^2 พบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานและเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องนี้

สำหรับเกษตรกรที่เคยได้ดูหรือชมการแสดงการสาธิตด้านการเกษตรในเรื่อง การทำนาแผนใหม่มีประมาณ ร้อยละ 51 เรื่องการปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ประมาณ ร้อยละ 9 เรื่องการปลูกผักหรือการกำจัดหนูนามีประมาณ ร้อยละ 6 เรื่อง

การทำปุ๋ยหมักหรือการเพาะเห็ดฟางมีประมาณ ร้อยละ 2 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกินร้อยละ 1 ได้แก่ เรื่องการผลิตแก๊สชีวภาพ เรื่องการกรีดยางหน้าสูง เรื่องการปลูกไม้ผล เรื่องการติดตายาง เรื่องการดูแลรักษาต้นยาง และเรื่องการปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น (ดังแสดงในตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 การชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. ชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร			
ไม่เคย	40.48	59.42	52.25
เคย	59.52	40.58	47.75
$x^2 = 3.755^{ns}$			
2. เคยชมการสาธิตในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
การทำนาแผนใหม่	70.37	40.74	50.63
การปลูกพืชตระกูลถั่ว	3.70	22.23	16.06
การใช้ยาปราบโรคและศัตรูพืช	11.12	7.41	8.65
การปลูกผัก	7.41	5.56	6.17
การกำจัดหญ้า	0.00	9.26	6.17
การทำปุ๋ยหมัก	0.00	3.70	2.47
การเพาะเห็ดฟาง	3.70	1.85	2.47
การผลิตแก๊สชีวภาพ	0.00	1.85	1.23

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
การกรีดยางหน้าสูง	0.00	1.85	1.23
การปลูกไม้ผล	0.00	1.85	1.23
การติดตายาง	0.00	1.85	1.23
การดูแลรักษาต้นยาง	0.00	1.85	1.23
การปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น	3.70	0.00	1.23

7. การมีส่วนร่วมในการสาธิตทางด้านการเกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 77 ไม่ได้ร่วมลงมือปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่เกษตร มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยประมาณ ร้อยละ 23 ที่ได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง ๆ กับเจ้าหน้าที่เกษตร จากการคำนวณหาค่า x^2 พบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องนี้ (ดังแสดงในตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การมีส่วนร่วมในการชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
ไม่ได้ร่วม	80.00	75.00	77.36
มีส่วนร่วม	20.00	25.00	22.64

$x^2 = 0.189^{ns}$

8. การติดตามดูผลของการสาธิตทางด้านการเกษตรหลังชมการแสดงการสาธิต จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 42 ได้ติดตามดูผลการสาธิต มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 32 ไม่ได้ติดตามดูผลการสาธิตมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 17 ไม่มีเวลาติดตามดูผลการสาธิต มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 9 ที่ไม่สนใจติดตามดูผลการสาธิต และจากการคำนวณหาค่า x^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องนี้ (ดังแสดงในตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 การติดตามดูผลของการสาธิตทางด้านการเกษตรหลังชมการแสดงการสาธิต

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
ได้ติดตามดูผลการสาธิต	48.00	35.71	41.51
ไม่ได้ติดตามดูผลการสาธิต	28.00	35.71	32.08
ไม่มีเวลาติดตาม	16.00	17.86	16.98
ไม่สนใจติดตาม	8.00	10.72	9.43

$$x^2 = 5.893^{ns}$$

9. การนำผลการสาธิตของเจ้าหน้าที่เกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นา จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 36 คิดที่จะลองนำเอาผลการสาธิตทางด้านการเกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นาของตนเอง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 26 เคยนำเอาผลการสาธิตทางด้านการเกษตรไปใช้จริงในไร่นาแล้ว มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 17 ไม่คิดที่จะลองเอาผลการสาธิตทางด้านการเกษตรไปใช้จริงในไร่นาเพราะขาดเงินในการลงทุนและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะในการใช้

วิทยาการแผนใหม่ มีเกษตรกรถึง ร้อยละ 21 ยังมีความลังเลใจ หรือไม่แน่ใจว่าการนำผลการสาธิตทางด้านการเกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นาของตนแล้ว จะได้ผลดีเหมือนอย่างการสาธิต จากการคำนวณหาค่า X^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ (ดังแสดงในตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การนำผลการสาธิตของเจ้าหน้าที่เกษตรไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นา

ความคิดเห็น	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
คิดจะลองไปปฏิบัติ	28.00	42.85	35.85
เคยนำไปทดลองปฏิบัติแล้ว	40.00	14.29	26.42
ไม่เคยคิดจะลองปฏิบัติ	20.00	14.29	16.98
ไม่แน่ใจ	12.00	28.57	20.75

$X^2 = 6.121^{ns}$

10. ความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำ จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 58 มีความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำในเรื่องอาชีพเกษตรกรทุกเดือน มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 31 ต้องการให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำทุกครึ่งเดือน มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 7 ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำทุก 2-3 เดือนครั้งก็เพียงพอ และมีเกษตรกรไม่เกิน ร้อยละ 5 ที่มีความต้องการอื่น ๆ โดยให้เหตุผลว่า เจ้าหน้าที่ควรหมั่นและแวะเวียนมาบ่อย ๆ เมื่อมีปัญหาทางด้านการเกษตรจะได้ช่วยแก้ไขได้ทัน จากการคำนวณหาค่า X^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้อย่างมีนัยทางสถิติ (ดังแสดงในตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำ

ความต้องการ	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
ทุกเดือน	50.00	62.32	57.66
ทุกครึ่งเดือน	33.33	28.98	30.63
ทุก 2-3 เดือน	9.52	5.80	7.21
อื่น ๆ	7.14	2.90	4.50

$$x^2 = 2.396^{ns}$$

11. การเอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 50 เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรได้เอาใจใส่ในงานส่งเสริมในหมู่บ้านหรือตำบลของตนดีพอใช้ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 31 เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรได้เอาใจใส่เป็นอย่างดี และมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 19 เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรไม่เอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรเลย เมื่อพิจารณาจากค่า x^2 ที่คำนวณได้ปรากฏว่าสูงกว่าค่าในตารางที่ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับนอกเขตชลประทาน มีความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ประมาณ ร้อยละ 38 เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรเอาใจใส่ในงานส่งเสริมของตนเองดีซึ่งเกษตรกรในเขตชลประทานได้สังเกตเห็นว่าเป็นเช่นนั้นมีอยู่เพียง ร้อยละ 19 ส่วนในกลุ่มที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรไม่เอาใจใส่ในงานส่งเสริมนั้น มีเกษตรกรในเขตชลประทานมากกว่าเกษตรกรนอกเขตชลประทานอยู่เกือบสองเท่า (ดังแสดงในตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 การเอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร

ความคิดเห็น	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
เอาใจใส่ดี	19.05	37.68	30.63
พอใช้	50.00	50.73	50.45
ไม่เอาใจใส่	30.95	11.59	18.92

$x^2 = 8.134^*$

12. การไปชมนิทรรศการหรืองานวันเกษตรหรือการประกวดพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ หรือการประกวดผลผลิตทางการเกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 87 ไม่เคยไปชมนิทรรศการ หรืองานวันเกษตร หรือการประกวดพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ หรือการประกวดผลผลิตทางการเกษตรเลย มีเพียงส่วนน้อยประมาณ ร้อยละ 13 ที่เคยไปชมนิทรรศการ หรือการประกวดดังกล่าว จากการคำนวณหาค่า x^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องดังกล่าว (ดังแสดงในตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การไปชมนิทรรศการหรือการประกวดในเรื่องการเกษตร

ความคิดเห็น	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
ไม่เคยไป	83.33	89.86	87.39
เคยไป	16.67	10.14	12.61

$x^2 = 1.008^{ns}$

13. การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 51 ยอมรับและปฏิบัติตามคำแนะนำเกี่ยวกับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตรในบางเรื่องเท่านั้น มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 35 ที่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ มีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 14 ที่ไม่ยอมรับวิทยากรเกษตรแผนใหม่ จากการคำนวณหาค่า X^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ

สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่าประมาณ ร้อยละ 40 เห็นว่าจะทำให้ผลิตผลเพิ่มขึ้นจริง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 33 อยากทดลองใช้วิทยาการเกษตรแผนใหม่ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 13 ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่เพราะทำตามเพื่อนบ้าน มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 10 ยอมรับเพราะเชื่อในความสามารถของเจ้าหน้าที่เกษตร และมีเกษตรกรไม่เกิน ร้อยละ 2 ยอมรับเพราะเจ้าหน้าที่เกษตรขอร้อง และเห็นว่าการเกษตรแผนใหม่ ใช้เครื่องทุ่นแรงทำให้ประหยัดและทุ่นเวลาตามลำดับ

เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ประมาณ ร้อยละ 50 เห็นว่าวิทยาการเกษตรแผนใหม่ในบางเรื่องไม่สามารถปฏิบัติตามหลักวิชาการได้ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 25 ที่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้แล้ว และมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 19 ไม่สนใจยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่เพราะที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรไม่ใช่ของตนเอง (ดังแสดงในตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่			
ยอมรับบางเรื่อง	45.24	55.07	51.35
ยอมรับ	35.71	34.78	35.14
ไม่ยอมรับ	19.05	10.15	13.51
$x^2 = 2.029^{ns}$			
2. เหตุผลที่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ทำให้ผลิตผลเพิ่มขึ้นจริง	40.00	39.47	39.66
อยากทดลองวิชาการเกษตรแผนใหม่	35.00	32.46	33.33
ทำตามเพื่อนบ้าน	16.67	11.40	13.22
เชื่อความสามารถของเจ้าหน้าที่เกษตร	6.67	12.28	10.34
เจ้าหน้าที่ขอร้อง	0.00	3.51	2.30
การเกษตรแผนใหม่ใช้เครื่องทุ่นแรงทำให้ประหยัดและทุ่นเวลา	1.66	0.88	1.15

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
3. เหตุผลที่ไม่ยอมรับวิทยาการการเกษตรแผนใหม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ในบางเรื่องไม่สามารถปฏิบัติตามหลักวิชาการได้	75.00	50.00	56.25
พอใจในสภาพที่เป็นอยู่แล้ว	25.00	25.00	25.00
ไม่สนใจเพราะไม่ใช่ที่ดินของตนเอง	2.00	25.00	12.75

14. ประโยชน์ของการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จากการสอบถามเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์ต่อเกษตรกรในปัจจุบันหรือไม่ ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 68 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์มาก มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 32 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์น้อย จากการคำนวณหาค่า x^2 พบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกันตามนัยทางสถิติ

สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์ต่อหมู่บ้านของตนมากคือประมาณ ร้อยละ 36 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้นำเอาความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่มาเผยแพร่ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 33 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดบริการทางด้านต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ฯลฯ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 29 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริม-

การเกษตรเป็นที่ปรึกษาของเกษตรกรมีเพียงส่วนน้อยประมาณ ร้อยละ 2 ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เหตุผลที่เกษตรกรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์ต่อหมู่บ้านของคนน้อย คือ ประมาณ ร้อยละ 48 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ได้เอาใจใส่เกษตรกรอย่างจริงจัง มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 40 ที่ไม่เคยได้พบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลย มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 8 ที่นาน ๆ จึงจะได้พบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 5 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะทำการส่งเสริม (ดังแสดงในตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ประโยชน์ของการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. ประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร			
มีประโยชน์มาก	57.14	73.91	67.57
มีประโยชน์น้อย	42.86	26.09	32.43
	$x^2 = 3.351^{ns}$		
2. เหตุผลที่คิดว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีมีประโยชน์มาก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ			
นำความรู้ของการเกษตรแผนใหม่มาเผยแพร่	40.82	33.66	36.00

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
จัดบริการทางด้านต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์พืชฯ	30.61	34.66	33.33
เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกร	26.53	29.70	28.67
ช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.04	1.98	2.00
3. เหตุผลที่คิดว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์น้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ไม่เอาใจใส่เกษตรกรอย่างจริงจัง	55.56	40.91	47.50
ไม่เคยได้พบเจ้าหน้าที่เลย	44.44	36.36	40.00
นาน ๆ จึงจะได้พบเจ้าหน้าที่	0.00	13.64	7.50
ความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ	0.00	9.09	5.00

15. การเข้ารับการอบรมทางด้านเกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 77 ไม่เคยเข้าอบรมทางด้านการเกษตรที่ทางหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจัดเลย มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 23 ที่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตรจากการคำนวณหาค่า x^2 ปรากฏว่าเกษตรกร

ในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องดังกล่าว

เรื่องที่เกษตรกรเข้าอบรมมากที่สุดคือ การทำนาแผนใหม่มีประมาณ ร้อยละ 31 การใช้ยาฆ่าแมลงมีประมาณ ร้อยละ 17 การทำสวนยาง หรือการเพิ่มผลผลิตในนาข้าวมีประมาณ ร้อยละ 11 การปลูกผักหรือการปลูกพืชตระกูลถั่วมีประมาณ ร้อยละ 6 ที่เหลือมีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 3 ได้แก่ เรื่องการติดตายาง การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ดฟาง การรวมกลุ่มแรงงานซึ่งจัดขึ้นเอง การทำสวนไม้ผล การขยายพันธุ์พืช

หน่วยงานหรือสถาบันที่จัดอบรมทางด้านการเกษตรคือ สำนักงานเกษตรจังหวัดมีประมาณ ร้อยละ 47 สำนักงานเกษตรอำเภอมีประมาณ ร้อยละ 35 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 6 ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และศูนย์วิจัยการยาง ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
1. การเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร			
ไม่เคย	71.43	79.71	76.58
เคย	28.57	20.29	23.42

$x^2 = 0.998^{ns}$

ตัวอย่างที่ 26 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
2. เคยอบรมในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
- การทำนาแผนใหม่	41.19	21.06	30.54
- การใช้ยาฆ่าแมลง	23.53	10.53	16.66
- การทำสวนยาง	5.88	15.79	11.11
- การเพิ่มผลผลิตในนาข้าว	11.76	10.53	11.11
- การปลูกผัก	5.88	5.26	5.56
- การปลูกพืชตระกูลถั่ว	0.00	10.53	5.56
- การติดตายาง	0.00	5.26	2.78
- การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	0.00	5.26	2.78
- การทำปุ๋ยหมัก	0.00	5.26	2.78
- การเพาะเห็ดฟาง	0.00	5.26	2.78
- การรวมกลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง	0.00	5.26	2.78
- การทำสวนไม้ผล	5.88	0.00	2.78
- การขยายพันธุ์พืช	5.88	0.00	2.78
3. สถาบันที่จัดอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
- สำนักงานเกษตรจังหวัด	70.00	14.29	47.06
- สำนักงานเกษตรอำเภอ	10.00	71.42	35.30

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
- กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	0.00	14.29	5.88
- สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	10.00	0.00	5.88
- ศูนย์วิจัยการยาง	10.00	2.00	5.88

16. เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 75 ไม่เคยได้รับสิ่งตีพิมพ์หรือเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร มีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 25 ที่เคยได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร จากการคำนวณหาค่า x^2 ปรากฏว่าเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันตามนัยทางสถิติในเรื่องนี้

สำหรับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลมีประมาณ ร้อยละ 42 ได้รับจากเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยการยางมีประมาณ ร้อยละ 38 ได้รับจากเจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีประมาณ ร้อยละ 8 ได้รับจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่จากปศุสัตว์หรือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชประมาณ ร้อยละ 4

เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ ส่วนใหญ่จะได้แก่ เรื่องการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์ยางมีประมาณ ร้อยละ 19 เรื่องการทำนาแผนใหม่มีประมาณ ร้อยละ 16 การใส่ปุ๋ยกับการดูแลต้นยางมีประมาณ ร้อยละ 12 เรื่องการปลูกผักมีประมาณ ร้อยละ 9 เรื่อง เรื่องข้าว หรือเรื่องการใช้ยาฆ่าแมลงหรือการทำสวนผลไม้ หรือการเลี้ยงสัตว์ปีกมีประมาณ ร้อยละ 6 การเพาะเห็ดฟางมีประมาณ ร้อยละ 3 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ) ในเขตชลประทาน	เกษตรกร (ร้อยละ) นอกเขตชลประทาน	รวม
1. เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร			
ไม่เคยได้รับ	71.43	76.81	74.77
เคยได้รับ	28.57	23.19	25.23
$x^2 = 0.041^{ns}$			
2. ได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
- เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	50.00	37.50	42.30
- ศูนย์วิจัยการยาง	30.00	43.75	38.46
- กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	10.00	6.25	7.69
- เกษตรอำเภอ	0.00	6.25	3.85
- ปศุสัตว์อำเภอ	0.00	6.25	3.85
- เจ้าหน้าที่ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	10.00	0.00	3.85
3. ได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
- การปรับปรุงคุณภาพพันธุ์ยาง	18.18	19.04	18.74
- การทำนาแผนใหม่	27.28	9.52	15.62

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
- การใส่ปุ๋ยกับการดูแลต้นยาง	0.00	19.06	12.49
- การปลูกผัก	0.00	14.30	9.37
- ข้าว	18.18	0.00	6.25
- การใช้ยาฆ่าแมลง	9.09	4.76	6.25
- การทำสวนผลไม้	0.00	9.52	6.25
- การเลี้ยงสัตว์ปีก	0.00	9.52	6.25
- การทำสวนยาง	9.09	0.00	3.13
- การปลูกกาแฟ	9.09	0.00	3.13
- การปราบวัชพืช	9.09	0.00	3.13
- การติดตายาง	0.00	4.76	3.13
- การเพาะเห็ดฟาง	0.00	4.76	3.13

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

1. การฝึกอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น จากการสอบถามเกษตรกรว่าถ้าทางสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จัดให้มีการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น จะสมัครเข้ารับการอบรมหรือไม่ ปรากฏผลว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะสมัครเข้ารับการอบรมมีประมาณ ร้อยละ 67 มีเกษตรกรที่ไม่แน่ใจว่าจะสมัครเข้ารับการอบรมหรือไม่นั้นมีประมาณ ร้อยละ 20 และมีเกษตรกรที่คิดว่าจะไม่สมัครมีเพียงประมาณ ร้อยละ 13 (ดังแสดงในตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การฝึกอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น

ลักษณะข้อมูล	เกษตรกร (ร้อยละ)		รวม
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	
สมัคร	80.95	57.97	66.67
ไม่แน่ใจ	16.67	21.74	19.82
ไม่สมัคร	2.38	20.29	13.51

2. เรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้น จากการสอบถามเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 23 ต้องการอบรมเรื่องวิธีการใช้ยาปราบศัตรูข้าว มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 15 ต้องการอบรมเรื่องการแนะนำพันธุ์ผัก มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 13 ต้องการอบรมเรื่องการผสมเทียม มีเกษตรกรไม่เกิน ร้อยละ 6 ต้องการอบรมเรื่องวิธีการใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว เรื่องโรคข้าว เรื่องการกำจัดศัตรูผัก เรื่องการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ เรื่องการอบรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เรื่องช่างเครื่องยนต์ เรื่องการชลประทาน และการปรับปรุงดิน ตามลำดับ

สำหรับสถาบันที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 75 ให้จัดอบรม ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดหรืออำเภอ มีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 15 ต้องการให้ศูนย์วิจัยการยางจัดอบรมมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 4 ต้องการให้กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ หรือสำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเป็นผู้จัดอบรม และมีเกษตรกรประมาณ ร้อยละ 1 ต้องการให้สถานีผสมเทียมจัดอบรม ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 เรื่องที่ต้องการเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร (ตอบได้หลายข้อ)

ลักษณะข้อมูล	ร้อยละ
1. เรื่องที่ต้องการอบรม	
- วิธีการใช้ยาปราบศัตรูข้าว	22.69
- การแนะนำพันธุ์ผัก	15.13
- การปรับปรุงพันธุ์ยาง	13.45
- การทำนาปรัง	13.45
- การผสมเทียม	10.08
- วิธีการใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว	5.88
- โรคข้าว	5.04
- การกำจัดศัตรูผัก	4.20
- การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ	3.36
- อบรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1.68
- ช่างเครื่องยนต์	1.68
- การชลประทาน	1.68
- การปรับปรุงดิน	1.68
2. สถาบันที่ต้องการให้จัด	
- สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ	74.62
- ศูนย์วิจัยการยาง	14.93
- กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่	4.48
- สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	4.48
- สถานีผสมเทียม	1.49

บทที่ 4
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 111 ราย ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเกษตรกรเพศชาย ร้อยละ 67 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33 มีอายุเฉลี่ย 42 ปี 3 เดือน นับถือศาสนาพุทธ เป็นเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลนี้มาก่อน และส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 53

1.2 ขนาดของครอบครัว ส่วนใหญ่เกษตรกรมีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 59 สมาชิกในครอบครัว 7-9 คนมี ร้อยละ 22 เกษตรกรมีสมาชิกในครอบครัว 10 คนขึ้นไปมีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 4 เป็นครอบครัวที่มีสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรได้ 1-3 คน ร้อยละ 70 สมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรได้ 4-6 คน ร้อยละ 28 สมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรได้ 7-9 คน มีเพียงส่วนน้อยไม่ถึง ร้อยละ 2

1.3 อาชีพหลักและอาชีพรอง เกษตรกรมีอาชีพหลักทำนา ร้อยละ 52 ทำสวนยาง ร้อยละ 35 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 7 ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ ทำสวนผัก และเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีอาชีพรอง ทำสวนผัก ร้อยละ 22 ทำสวนยาง ร้อยละ 19 ทำนา ร้อยละ 18 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 15 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ ค้าขาย รับจ้าง ไม่ได้ประกอบอาชีพ ก่อสร้าง และประมง ตามลำดับ

1.4 ลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด ร้อยละ 91 เป็นเจ้าของที่ดินโดยเฉลี่ย 17 ไร่ เป็นเจ้าของที่ดินและเช่าที่ดิน

1.5 ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร เกษตรกรอาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำฝน ร้อยละ 62 อาศัยน้ำชลประทาน ร้อยละ 38

1.6 เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตทางการเกษตร เกษตรมีเครื่องมือเครื่องใช้ธรรมดา ได้แก่ จอบ ร้อยละ 96 วัว, ควาย ร้อยละ 63 เครื่องมืออื่น ๆ เช่น มีด พร้า ขวาน เครื่องจักรรีดยาง เป็นต้น ร้อยละ 27 ไถหัวหมู ร้อยละ 14 สำหรับเครื่องมือขนาดใหญ่เกษตรกรมีเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 2 เช่น รถแทรกเตอร์ และรถพ่วงแทรกเตอร์

1.7 การรวมกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ ในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีกลุ่มลูกค้า ธกส. ร้อยละ 20 ไม่ทราบว่ามีกลุ่ม ร้อยละ 19 มีกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 18 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 13 กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น ร้อยละ 12 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 7 ได้แก่ กลุ่มชาวนา กลุ่มอื่น ๆ กลุ่มการขายผลผลิตเกษตร กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์

1.8 การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันส่งเสริมอาชีพ ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 77 เป็นสมาชิกกลุ่มเพียง ร้อยละ 23 ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น กลุ่มลูกค้า ธกส. กลุ่มอื่น ๆ กลุ่มแรงงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเอง กลุ่มชาวนา กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มการขายผลผลิตเกษตร

1.9 ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตร เกษตรกรมีปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรคือ มีโรคและแมลงรบกวนพืช ร้อยละ 29 ขาดน้ำสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10 ขาดความรู้ใหม่ ๆ ในทางการเกษตร หรือขาดแคลนเงินลงทุน หรือเรื่องอื่น ๆ ร้อยละ 8 มีโจรขโมยชุกชุม ร้อยละ 7 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 7 ได้แก่ ปัญหาที่ดินทำกินไม่เพียงพอ ที่ดินขาดความสมบูรณ์

พ่อค้าคนกลางกดราคา ขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ และไม่มีปัญหาตามลำดับ

1.10 ที่ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนบ้าน ร้อยละ 26 ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ ร้อยละ 24 ปรึกษาบุคคลภายในครอบครัว ร้อยละ 21 ปรึกษาเกษตรกรผู้นำในหมู่บ้าน ร้อยละ 19 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 8 ได้ปล่อยเลยตามเลยไม่แก้ไข และปรึกษาพ่อค้าขายปัจจัยการผลิตบ้าง

2. <u>ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของเกษตรกร</u>
<u>ที่มีต่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในด้านต่าง ๆ</u>

2.1 การรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในอำเภอหาดใหญ่หรืออำเภอใกล้เคียง จังหวัดสงขลา จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยสรุปได้ ดังนี้ **เกษตรกรในเขตชลประทานรู้จักหรือคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับสถาบันต่อไปนี้ คือ** กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง อำเภอหาดใหญ่ สถาบันที่เกษตรกรเคยได้ยินแต่ชื่อได้แก่ศูนย์-วิจัยการยาง **สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท** ยกส. สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ วิทยาลัยครูสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา คณะ-ทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 และสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา สถาบันที่เกษตรกรไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยเลย ได้แก่ สถาบันผสมเทียมสงขลา พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ สำนักงานเกษตรภาคใต้ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้

เกษตรกรนอกเขตชลประทาน รู้จักหรือคุ้นเคยกับสถาบันต่อไปนี้เป็นอย่างดี ได้แก่ ศูนย์วิจัยการยาง และกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอหาดใหญ่ สถาบันที่เกษตรกรเคยได้ยินแต่ชื่อ ได้แก่ ธกส. สำนักงานเกษตาอำเภอหาดใหญ่ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สถาบันที่เกษตรกรไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยเลย ได้แก่ ปศุสัตว์ อำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา วิทยาลัยครูสงขลา พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสงขลา โครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ พัฒนาการอำเภอหาดใหญ่ พัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา สถานีผสมเทียมสงขลา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด-สงขลา สำนักงานเกษตรภาคใต้ สถานีตรวจโรคสัตว์สงขลา สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกอบรมภาคใต้

จากการคำนวณหาค่า x^2 เพื่อเปรียบเทียบการรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของเกษตรกรในเขตชลประทาน กับ เกษตรกรนอกเขตชลประทาน พบว่า เกษตกรรู้จักคุ้นเคยสถาบันที่เกี่ยวกับการเกษตรไม่แตกต่างกันอยู่ 12 สถาบัน เกษตรกรรู้จักคุ้นเคยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง อยู่ 9 สถาบัน คือ สำนักงานเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สหกรณ์การเกษตรอำเภอหาดใหญ่ สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสงขลา สำนักงานปศุสัตว์เขต 9 พัฒนาที่ดินอำเภอหาดใหญ่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา (รัตภูมิ) ภาควิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา และโครงการพัฒนานิคมสร้างตนเองภาคใต้ เกษตรกรรู้จักคุ้นเคยสถาบันที่เกี่ยวกับการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อยู่ 6 สถาบัน คือ สหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สถานีประมงจังหวัดสงขลา ปศุสัตว์อำเภอหาดใหญ่ สถานีผสมเทียมสงขลา สถานี

ตรวจโรคสัตว์สงขลา และพัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา

2.2 การรู้จักกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากร เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนากร ร้อยละ 77 มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่รู้จัก ร้อยละ 23 ซึ่งเกษตรกรในเขตชลประทานกับเกษตรกรนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ เกษตรกรจะรู้จักเจ้าหน้าที่ทั้งชื่อและตัว ร้อยละ 65 รู้จักแต่ตัว ร้อยละ 30 และรู้จักแต่ชื่อมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 5 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่รู้จัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ร้อยละ 41 เจ้าหน้าที่พัฒนากร ร้อยละ 23 เจ้าหน้าที่การยาง ร้อยละ 9 ที่เหลือนอกนั้นมีเพียงส่วนน้อยที่เกษตรกรรู้จักไม่เกิน ร้อยละ 7 ได้แก่ เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร เจ้าหน้าที่ชลประทาน เจ้าหน้าที่ปราบศัตรูพืช เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และนักวิชาการ, อาจารย์ ซึ่งในเรื่องนี้ทั้งเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 โอกาสในการพบเจ้าหน้าที่เกษตร เกษตรกรมีโอกาสได้พบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบ้าง ร้อยละ 59 ที่ได้พบเป็นประจำเพียง ร้อยละ 23 ที่ไม่เคยได้พบเลยเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 18 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานและเกษตรกรนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้พบกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่จุดนัดพบ ร้อยละ 53 ได้พบเจ้าหน้าที่ที่บ้านของตนเอง ร้อยละ 21 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 8 ได้พบที่ไร่นา บ้านผู้ใหญ่บ้าน พบในกิจกรรมของเจ้าหน้าที่เกษตร บ้านกำนันและบ้านเพื่อน

2.4 การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรที่สำนักงาน เกษตรกรไม่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรที่สำนักงานที่อยู่ในตำบลหรืออำเภอหรือจังหวัด ร้อยละ 77 ที่เคยไปติดต่อมีเพียงส่วนน้อยเพียง ร้อยละ 23 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานกับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ เกษตรกรที่เคยไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรยังสำนักงานเพื่อไปขอคำปรึกษาแนะนำด้านการเกษตร ร้อยละ 36

ไปขอเอกสารการเกษตร ร้อยละ 26 ไปขอพันธุ์พืช ร้อยละ 23 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกิน ร้อยละ 5 ไปขอยาปราบศัตรูพืช ไปขอตาต้นยาง ไปขอรับปุ๋ยยาง และไปขอยืมเครื่องสูบน้ำ

2.5 ไปชมการแสดงการสาธิตทางด้านการเกษตร เกษตรกรไม่เคยไปดูหรือชมการแสดงการสาธิตมี ร้อยละ 52 ที่เคยไปดูหรือชมแสดงการสาธิตมี ร้อยละ 48 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานกับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ เกษตรกรที่เคยไปดูหรือชมการสาธิตได้แก่เรื่องการทำนาแผนใหม่ ร้อยละ 51 การปลูกพืชตระกูลถั่ว ร้อยละ 16 การใช้ยาปราบโรคและศัตรูพืช ร้อยละ 9 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกิน ร้อยละ 7 เคยไปดูหรือชมเรื่องการปลูกผัก การกำจัดหนูนา การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ดฟาง การผลิตแก๊สชีวภาพ การกรีดยางหน้าสูง การปลูกไม้ผล การติดตายาง การดูแลรักษาต้นยางและการปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น

2.6 การมีส่วนร่วมในการสาธิตการเกษตร เกษตรกรไม่ได้ร่วมการสาธิต ร้อยละ 77 ที่ได้เข้ามีส่วนร่วมมีเพียง ร้อยละ 23 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทาน กับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

2.7 การติดตามดูผลการสาธิตการเกษตร เกษตรกรได้ติดตามดูผลการสาธิต ร้อยละ 42 มีเกษตรกรที่ไม่ได้ติดตามดูผลการสาธิต ร้อยละ 32 มีเกษตรกรที่คิดว่าไม่มีเวลาติดตามดูผลการสาธิต ร้อยละ 17 มีเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 10 ที่ไม่สนใจติดตามดูผลการสาธิต ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทาน กับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

2.8 การนำผลการสาธิตไปทดลองปฏิบัติจริงในไร่นา เกษตรกรคิดที่จะเอาผลจากการสาธิตไปทดลองปฏิบัติ ร้อยละ 36 เกษตรกรที่เคยนำผลการสาธิตไปทดลองปฏิบัติแล้ว ร้อยละ 26 เกษตรกรที่ไม่คิดจะลองปฏิบัติ ร้อยละ 17 และมีเกษตรกรที่ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทาน กับเขตนอกชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

2.9 ต้องการให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้คำแนะนำ เกษตรกรมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่เกษตรมาให้การส่งเสริมแนะนำความรู้ทางด้านการเกษตรทุกเดือน ร้อยละ 58 ต้องการให้มาทุกครึ่งเดือน ร้อยละ 31 ต้องการให้มาทุก 2-3 เดือน ร้อยละ 7 และอื่น ๆ ร้อยละ 5 ซึ่งทั้งเกษตรกรในเขตชลประทานกับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

2.10 การเอาใจใส่ในงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรมีการเอาใจใส่ในงานพอใช้ ร้อยละ 50 ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรเอาใจใส่ดี ร้อยละ 31 และเห็นว่าเจ้าหน้าที่เกษตรไม่เอาใจใส่ ร้อยละ 19 ซึ่งทั้งเกษตรกรในเขตชลประทาน กับนอกเขตชลประทานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.11 ไปชมนิทรรศการหรือประกวดพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยไปชมนิทรรศการหรือการประกวดทางการเกษตร ร้อยละ 87 มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 13 ที่เคยไปชมนิทรรศการหรือการประกวดทางการเกษตร ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

2.12 การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับในวิทยาการเกษตรแผนใหม่ในบางเรื่องเท่านั้น ร้อยละ 51 ที่ยอมรับทุกเรื่องมี ร้อยละ 35 และที่ไม่ยอมรับมีเพียงส่วนน้อยเพียง ร้อยละ 14 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของเจ้าหน้าที่เกษตรในบางเรื่องหรือทุกเรื่อง เพราะคิดว่าจะทำให้ผลิตผลเพิ่มขึ้นจริง ร้อยละ 40 อยากทดลองวิชาการเกษตรแผนใหม่ ร้อยละ 33 ทำตามเพื่อนบ้าน ร้อยละ 13 เชื่อในความสามารถของเจ้าหน้าที่เกษตร ร้อยละ 10 ที่เหลือไม่เกิน ร้อยละ 3 เพราะเจ้าหน้าที่ขอร้อง การเกษตรแผนใหม่ใช้เครื่องทุ่นแรงทำให้ประหยัดและทุ่นเวลา

เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่ เพราะในบางเรื่องไม่สามารถปฏิบัติตามหลักวิชาการได้ ร้อยละ 50 พอใจในสภาพที่เป็นอยู่แล้ว ร้อยละ 25 ไม่สนใจเพราะไม่ใช่ที่ดินของตนเอง ร้อยละ 19

2.13 ประโยชน์จากการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์มากต่อหมู่บ้านหรือตำบลของตน ร้อยละ 68 มีเพียง ร้อยละ 32 ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่มีประโยชน์ ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประโยชน์มาก เพราะเป็นผู้นำความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่มาเผยแพร่ ร้อยละ 36 เป็นผู้ช่วยจัดบริการปัจจัยทางด้านการเกษตร ร้อยละ 33 เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกร ร้อยละ 29 มีเพียงส่วนน้อยที่คิดว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะเป็นเพียงผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 2

เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยอมรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่เอาใจใส่เกษตรกรอย่างจริงจัง ร้อยละ 48 ไม่เคยได้พบเจ้าหน้าที่เกษตร ร้อยละ 40 มีเพียงส่วนน้อยไม่เกินร้อยละ 8 ที่นาน ๆ จะได้พบเจ้าหน้าที่ และเห็นว่า เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ

2.14 การเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร ร้อยละ 77 **เกษตรกรที่เคยเข้ารับการ**อบรมมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 23 ซึ่งเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานกับนอกเขตชลประทานไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

สำหรับเรื่องที่เกษตรกรเคยอบรมนั้นได้แก่ เรื่องการทำนาแผนใหม่ ร้อยละ 31 การใช้ยาฆ่าแมลง ร้อยละ 17 การทำสวนยางหรือการเพิ่มผลผลิตในนาข้าว ร้อยละ 11 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกิน ร้อยละ 6 เคยอบรมเรื่องการปลูกผัก การปลูกพืชตระกูลถั่ว การติดตายาง การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว การทำปุ๋ยหมัก

การเพาะเห็ดฟาง การรวมกลุ่มเกษตรกร การทำสวนไม้ผล และการขยายพันธุ์พืช สถาบันหรือหน่วยงานที่ได้จัดอบรม ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด ร้อยละ 47 สำนักงานเกษตรอำเภอ ร้อยละ 35 ที่เหลือเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 6 ได้แก่ กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สำนักงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและศูนย์วิจัยการยาง

2.15 เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร ร้อยละ 75 มีเพียงน้อยที่เคยได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร ร้อยละ 25 ซึ่งทั้งเกษตรกรในเขตชลประทาน กับเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้

เกษตรกรเคยได้รับเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์ยาง ร้อยละ 19 การทำนาแผนใหม่ ร้อยละ 16 การใส่ปุ๋ยกับการดูแลต้นยาง ร้อยละ 12 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกิน ร้อยละ 10 ได้รับเรื่องการปลูกผัก ข้าว การใช้ยาฆ่าแมลง การทำสวนผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ปีก การทำสวนยาง การปลูกกาแฟ การปราบวัชพืช การติดตายาง และการเพาะเห็ดฟาง

เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรนี้ ส่วนใหญ่จะได้รับจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ร้อยละ 42 ศูนย์วิจัยการยาง ร้อยละ 38 กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ร้อยละ 8 ที่เหลือนอกนั้นไม่เกิน ร้อยละ 4 ได้รับจากเกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67 จะสมัครเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตรระยะสั้นที่ทางสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจัดขึ้น ต้องการอบรมในเรื่องวิธีการใช้ยาปราบศัตรูข้าว การแนะนำพันธุ์ผัก การปรับปรุงพันธุ์ยาง การทำนาปรัง การผสมเทียม ฯลฯ มีเพียงส่วนน้อยไม่เกิน ร้อยละ 13 ที่ไม่คิดจะสมัครเข้ารับการอบรม

จากการวิจัยในเรื่องนี้ ทำให้ทราบความต้องการของเกษตรกรที่จะให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ช่วยเหลือท้องถิ่นโดยส่วนรวมในเรื่องต่าง ๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดทำแปลงสาธิตขึ้นทุกหมู่บ้าน หลังจากการสาธิตควรมีการติดตามดูผลของการสาธิตอย่างใกล้ชิดด้วย

2. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรเป็นผู้ประสานงานในการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรขึ้นในท้องถิ่นอย่างจริงจัง

3. ให้มีการบริการหรือจัดจำหน่ายปัจจัยการผลิตขึ้นในท้องถิ่น

4. ต้องการให้ทางสถาบันที่เกี่ยวข้องได้อำนวยวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสร้างบ่อน้ำ เพื่อมีน้ำใช้ในฤดูแล้ง

5. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรที่ได้มาทำการแนะนำและให้คำปรึกษาในเรื่องความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่นั้น ควรมีการติดตามผลการแนะนำนั้นด้วยว่า เกษตรกรปฏิบัติตามได้ผลมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

1. ประกอง กรรณสูต. 2520. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

2. มุกดา ทองงาม. 2516. ค่านิยมทางสังคมของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงราย น่านและตาก. กรุงเทพฯ. : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Phenix, P.H 1958. Philosophy of Education. New York : Henry Holt and Company.

3. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2518. ประมวลบทความเกี่ยวกับการศึกษาเกษตรกรรม ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.

4. อำนวย ทะพิงค์แก, ดร. 2513. ค่านิยม. เอกสารประกอบคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่ โรงเรียนปรับปรุงตามโครงการศึกษาชนบท, กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (โรเนียว)

5. อานนท์ อาภาภิรม. 2517. ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

6. Garforth, F.W. 1965. Value : An Essy Towards Charification. Educational Review. 7 (3) : 189-197.

7. Kretch, David; Field Crutch R. and Egerton Ballachey L. 1962. Individual in Society. Tokyo : Kogakushaion Company Ltd.

8. Margonau, Henry. 1959. New Knowledge in Human Values. Abraham H. Maslow New York : Harper and Brother Publishers.

9. Siegel, Sidney, 1956. Nonparametric Statistics. New York : McGraw-Hill Book Company.